

Η στήλη της Ελληνικής Ενδοδοντικής Εταιρείας

Κατευθυντήριες οδηγίες για την άσκηση της Ενδοδοντίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid-19

Η Ελληνική Ενδοδοντική Εταιρεία (ΕΕΕ) εξειδικεύοντας τις γενικές κατευθυντήριες οδηγίες της Ελληνικής Οδοντιατρικής Ομοσπονδίας στην αντιμετώπιση ενδοδοντικών περιστατικών προτείνει μια σειρά από μέτρα και συστάσεις που θα πρέπει να τηρούνται τόσο πριν την προσέλευση των ασθενών, όσο και κατά την οδοντιατρική εργασία, διασφαλίζοντας την προστασία τόσο των ασθενών, όσο και των οδοντιάτρων και του βοηθητικού προσωπικού.

Α. Πριν την προσέλευση ασθενών:

• Κατά την τηλεφωνική επικοινωνία με τον ασθενή, εκτός από τις ερωτήσεις που σχετίζονται με τον COVID, ερωτήσεις σχετικές με το ενδοδοντικό του πρόβλημα κρίνονται ιδιαίτερα χρήσιμες για τον προγραμματισμό των ραντεβού. Θα πρέπει να γίνεται κατανοητό στους ασθενείς

ότι θα προηγηθούν όσοι έχουν επείγουσα ανάγκη με κύρια κριτήρια την ύπαρξη οιδήματος και πόνου μη ανταποκρινόμενου στα αναλγητικά, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν θα προγραμματισθούν κατά το δυνατόν έγκαιρα και τα υπόλοιπα περιστατικά.

• Ο προγραμματισμός των ραντεβού

γίνεται έτσι, ώστε να μεσολαβούν 30' ανάμεσα στα ραντεβού, για να αερίζεται επαρκώς ο χώρος εργασίας και να αποφεύγεται ο συγχρωτισμός ασθενών στην αίθουσα αναμονής.

• Οι ασθενείς που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες να αντιμετωπίζονται στην αρχή της ημέρας.

Β. Κατά την εργασία:

• Προηγείται στοματόπλυμα με διάλυμα υπεροξειδίου του υδρογόνου 1% ή ιωδιούχου ποβιδόνης 0.2% για 1'. Η χλωρεξιδίνη δεν είναι αποτελεσματική.

• Ο ελαστικός απομονωτήρας χρησιμοποιείται ΑΠΑΡΕΓΚΛΙΤΑ σε όλα τα στάδια της ενδοδοντικής θεραπείας με κάλυψη και της μύτης του ασθενούς.

• Μετά την εφαρμογή του ελαστικού απομονωτήρα γίνεται απολύμανση δοντιού, αρπάγης, ελαστικού με διάλυμα υπεροξειδίου του υδρογόνου 3% και στη συνέχεια με διάλυμα υποχλωριώδους νατρίου 2,5%.

• Η ποσότητα καταιονισμού νερού κατά τη χρήση του αερότορ περιορίζεται και όπου είναι δυνατόν χρησιμοποιείται μικρομότορ.

• Χρησιμοποιείται, εάν υπάρχει η δυνατότητα, διπλή χειρουργική αναρρόφηση, μια για το σάλιο του ασθενούς και μια ξεχωριστή για τους διακλυσμούς και την αναρ-

Κατά την τηλεφωνική επικοινωνία με τον ασθενή, εκτός από τις ερωτήσεις που σχετίζονται με τον COVID, διευκρινίσεις σχετικές με το ενδοδοντικό του πρόβλημα, κρίνονται ιδιαίτερα χρήσιμες για τον προγραμματισμό των ραντεβού, καθώς θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στους ασθενείς που χρήζουν επείγουσας θεραπείας.

Επανεπέμβαση στην Ενδοδοντία

Mario Luiz Zuolo, Daniel Kherlakian, José Eduardo de Mello, Jr, Maria Cristina Coelho de Carvalho, and Maria Inês Ranazzi Cabral Fagundes

Επιστημονική επιμέλεια-Μετάφραση: Μαρία Γεωργοπούλου Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Αλέξανδρος Προύντζος DDS, MSc Ενδοδοντίας

Αυτό το βιβλίο βοηθά τους επαγγελματίες της στοματικής υγείας να περιηγηθούν με επιτυχία σε κάθε στάδιο της ενδοδοντικής επαναθεραπείας ξεκινώντας από την κατανόηση των ενδείξεων για την επανάληψη της θεραπείας και φτάνοντας στην βέλτιστη επανέμφραξη του ριζικού σωλήνα.

Έχοντας την υπογραφή μιας ομάδας έμπειρων ειδικών, αυτό το εξαιρετικό βιβλίο διερευνά τις διάφορες επιλογές και προσεγγίσεις επαναθεραπείας και βασίζεται σε στοιχεία από τη βιβλιογραφία και την εμπειρία από την κλινική πράξη για να κάνει συστάσεις για τα πιο προβλέψιμα πρωτόκολλα και τεχνικές.

Οι συγγραφείς αναλύουν τις παραμέτρους για την αρχική επιτυχία στην ενδοδοντική θεραπεία και παρουσιάζουν τα νέα υλικά και εργαλεία, καθώς και τα τεχνολογικά μέσα που είναι διαθέσιμα για την επανάληψη της ενδοδοντικής θεραπείας. Καλύπτουν τη διαχείριση των επιπλοκών κατά την πρώτη θεραπεία, με έμφαση στη σωστή εκ νέου πρόσβαση στους ριζικούς σωλήνες, ακόμη και όταν αυτοί είναι ενασβεστωμένοι.

ΣΕΛΙΔΕΣ: 334, ΤΙΜΗ: €150

ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΟ ΒΗΜΑ

Σκουφά 64, 106 80 Αθήνα, Τηλ. 210 3814 939, www.odvima.gr, e-mail: odvima@otenet.gr

Δώρο

Λεξικό
Ενδοδοντολογικών
Όρων

Στις τιμές περιλαμβάνονται τα έξοδα αποστολής και ο ΦΠΑ

ρόφηση υγρών τουλάχιστον κατά τη χρήση αερότορ.

- Αποφυγή ή ελαχιστοποίηση της χρήσης της υδραεροσύρριγας. Η έκπλυση είναι προτιμότερο να γίνεται με σύριγγα διακλυσμών και φυσιολογικό ορό, ενώ το στέγνωμα με βύσματα βαμβακιού.
- Η χρήση των υπερήχων να περιορίζεται στην απολύτως απαραίτητη (απομάκρυνση ενασβεστιώσεων, αφαίρεση σκληρών εμφρακτικών υλικών).
- Η χρήση μικροσκοπίου κατά τη διάρκεια παραγωγής αερόλύματος να γίνεται λελογισμένα, λαμβάνοντας υπ' όψιν τη δυσκολία απολύμανσης των επί μέρους τμημάτων του. Όταν δεν δημιουργείται αερόλυμα, το μικροσκόπιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί κανονικά.
- Η ολοκλήρωση της ενδοδοντικής θεραπείας σε μία συνεδρία όπου δεν αντενδείκνυται είναι η προτιμυτέα προσέγγιση, με την προϋπόθεση πως δεν θα υπονομεύεται η ποιότητα της παρεχόμενης θεραπείας.
- Υπενθυμίζεται ότι η αντιμετώπιση εκτάκτων περιστατικών απαιτεί συνήθως τον ίδιο ή και περισσότερο χρόνο από ένα προγραμματισμένο ραντεβού. Κατά συνέπεια θα πρέπει να εξασφαλίζεται η χρονική διαθεσιμότητα ώστε να μην παρεμβάλλονται μεταξύ των προκαθορισμένων ραντεβού, διαταράσσοντας την τήρηση των μέτρων προστασίας.
- Η χειρουργική ενδοδοντική θεραπεία μπορεί να πραγματοποιείται, προϋποθέτει όμως, παρουσία βοηθού.
- Οι επανεξετάσεις αναβάλλονται, και μάλιστα όταν ο ασθενής αναφέρει κατά την τηλεφωνική επικοινωνία πως δεν έχει κανένα πρόβλημα με το υπό εξέταση δόντι.
- Μετά την ολοκλήρωση της ενδοδοντικής θεραπείας, η επικοινωνία μεταξύ συναδέλφων (αποστολή ακτινογραφιών και αναφοράς ενδοδοντικής θεραπείας) πραγματοποιείται με ηλεκτρονικά μέσα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Al-Amad SH, Awad MA, Edher FM, Shahramian K, Omran TA. The effect of rubber dam on atmospheric bacterial aerosols during restorative dentistry. *J Infect Public Health* 2017; 10(2):195-200.
- Ather A, Patel B, Ruparel NB, Diogenes A, Hargreaves KM. Coronavirus Disease 19 (COVID-19): Implications for Clinical Dental Care. *J Endod* 2020; 46, in press.
- Eggers, M, Koburger-Janssen, T, Ward, LS, Newby, C, Müller, S. Bactericidal and virucidal activity of povidone-iodine and chlorhexidine gluconate cleansers in an in vivo hand hygiene clinical simulation study. *Infect Dis Ther* 2018; 7(2):235-247.
- Harrel SK, Molinari J. Aerosols and splatter in dentistry. *J Am Dent Assoc* 2004; 135: 429 - 437.
- Helmis CG, Tzoutzas J, Flocas HA, Halios CH, Stathopoulou OI, Assimakopoulos VD, Parnis V, Apostolatou M, Sgouros G, Adam E. Indoor air quality in a dentistry clinic. *Sci Total Environ*. 2007;377; 349-365.
- Izzetti R, Nisi M, Gabriele M, Graziani F. COVID-19 Transmission in Dental Practice: Brief Review of Preventive Measures in Italy. *J Dent Res* 2020; in press.
- Kampf G, Todt D, Pfaender S, Steinmann E. Persistence of coronaviruses on inanimate surfaces and their inactivation with biocidal agents. *J Hosp Infect* 2020; 104: 246-251.
- List N. EPA's registered antimicrobial products for use against novel coronavirus SARS-CoV-2, the cause of COVID-19. Washington, DC: United States Environmental Protection Agency. Available at: [https://www.epa.gov/pesticide-registration/list-n-disinfectants-use-against-sarscov-](https://www.epa.gov/pesticide-registration/list-n-disinfectants-use-against-sarscov-2) Accessed

Ο ελαστικός απομονωτήρας χρησιμοποιείται ΑΠΑΡΕΓΚΛΙΤΑ σε όλα τα στάδια της ενδοδοντικής θεραπείας με κάλυψη και της μύτης του ασθενούς.

- March 18, 2020.
- Meng L, Hua F, Bian Z. 2020. Coronavirus disease 2019 (COVID-19): emerging and future challenges for dental and oral medicine. *J Dent Res* 2020; 99: 481-487.
- Ng Y-I, Spratt D, Sriskantharajah S, Gulabivala K. Evaluation of Protocols for Field Decontamination Before Bacterial Sampling of Root Canals for Contemporary Microbiology Techniques. *J Endod* 2003; 29: 317-320.
- Peng X, Xu X, Li Y, Cheng L, Zhou X, Ren B. Transmission routes of 2019-nCoV and controls in dental practice. *Int J Oral Sci* 2020; 12(1):1-6.
- Sebastiani FR, Dym H, Kirpalani T. Infection control in the dental office. *Dent Clin North Am* 2017; 61(2):435-457.
- Su Y, Wang C, Ye L. Healing Rate and Post-observation Pain of Single- versus Multiple-visit Endodontic Treatment for Infected Root

- Canals: A Systematic Review. *J Endod* 2011; 37:125-132.
- Wheeler SQ, Greenberg ME, Mahlmeister L, Wolfe N. Safety of clinical and nonclinical decision makers in telephone triage: a narrative review. *J Telemed Telecare*. 2015; 21(6):305-322.
- Yu J, Zhang T, Zhao D, Haapasalo M, Shen Y. Characteristics of Endodontic Emergencies during COVID-19 Outbreak in Wuhan. *J Endod* 2020; 46(6): in press.
- Zemouri C, de Soet H, Crielaard W, Laheij A. A scoping review on bio-aerosols in health-care and the dental environment. *PLoS One* 2017; 12:e0178007.

Το Δ.Σ. της ΕΕΕ θα ήθελε να εκφράσει τις θερμές του ευχαριστίες στη συνάδελφο και μέλος της ΕΕΕ κ. **Αγάπη Ζερβάκη** για την επιμέλεια του παραπάνω κειμένου!

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΕΕ HELLENIC SOCIETY of ENDODONTICS

Ενδοδοντική Θεραπεία
Τι θα πρέπει να γνωρίζουμε

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΕΕ HELLENIC SOCIETY of ENDODONTICS

Ενδοδοντική Θεραπεία
Σε δόντια με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΕΕ HELLENIC SOCIETY of ENDODONTICS

Επανάληψη της ενδοδοντικής θεραπείας

20 ευρώ / 100 τεμ.

Η ΕΕΕ έχει δημιουργήσει τρία φυλλάδια, στα οποία εξηγεί απλά, κατανοητά, αλλά όχι απλοϊκά, τη διαδικασία της ενδοδοντικής θεραπείας σε διάφορες περιπτώσεις και κατηγορίες δοντιών. Τα φυλλάδια αυτά, πλούσια σε φωτογραφικό υλικό, επιτρέπουν στον ασθενή να καταλάβει το πρόβλημα του δοντιού του, να λύσει τις απορίες του και να ξεπεράσει το άγχος του.

Για παραγγελίες τηλεφωνήστε: 210 3814939